

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/79/2024
Identifikačné číslo spisu: 6121203181
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2025
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2025:6121203181.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne V. H., narodenej XX. V. XXXX, Z., K. XX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou ŠČURY, s.r.o., Čadca, M. R. Štefánika 2618, pracovisko Bratislava, Za kasáňou 1, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ján Ščury, proti žalovanej 365.bank, a. s., Bratislava, Dvořákovo nábřeží 4, IČO: 31340890, zastúpenej Advokátskou kanceláriou RELEVANS, s. r. o., Bratislava, Dvořákovo nábřeží 8/A, o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, o vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 180,33 eura s príslušenstvom a o priznaní finančného zadosťučinenie v sume 850 eur, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 14Csp/3/2021, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. marca 2024 sp. zn. 16CoCsp/31/2023, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. marca 2024 sp. zn. 16CoCsp/31/2023 v časti jeho výroku II., ktorým zviazal žalobkyňu zaplatiť žalovanej náhradu trov konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

II. Dovolanie vo zvyšnej časti o d m i e t a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 16. novembra 2023 č. k. 14Csp/3/2021-188 zamietol žalobu v časti o určenie, že úver zo Zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXXXX (ďalej len „Zmluva“), uzatvorenej medzi žalobkyňou a žalovanou dňa 20. januára 2020, je bezúročný a bez poplatkov (výrok I.), zamietol žalobu v časti o uloženie povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni sumu 180,33 eura spolu s bližšie určeným úrokom z omeškania (výrok II.), zamietol žalobu v časti o uloženie povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni primerané finančné zadosťučinenie vo výške 850 eur (výrok III.) a o trovách konania prvostupňový súd rozhodol podľa ust. § 257 CSP tak, že žalovanej nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni nepriznal (výrok IV.).

1.1. V podstatnom uviedol, že žalobkyňa odôvodňovala bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru poskytnutého jej žalovanou na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere chýbajúcimi náležitosťami

Zmluvy vyžadovanými zákonom č. 129/2010 Z.z., pričom predmetná zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje poplatky za vedenie účtu, ktoré pre žalobkyňu ako spotrebiteľa vyplývajú z poskytnutia spotrebiteľského úveru alebo s ním súvisia a výšku poplatkov za vedenie účtu. Ďalej uviedol, že preskúmal predmetnú Zmluvu, pričom dospel k záveru, že uvedená zmluva v čl. 3 bod 3.1 obsahuje všetky povinné náležitosti vyžadované ust. § 9 ods. 2 písm. l) zákona č. 129/2010 Z. z., nakoľko z uvedeného článku Zmluvy je zrejmé, že žalobkyňa nemala povinnosť otvoriť si bežný účet práve u žalovaného. Na základe toho potom dospel k záveru, že sankcionovanie predmetného spotrebiteľského úveru bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou v zmysle § 11 ods. 1 písm. f), resp. b) a c) zákona č. 129/2010 Z. z. nie je dôvodné, a preto zamietol žalobu v časti určenia, že úver poskytnutý žalobkyni na základe Zmluvy je bezúročný a bez poplatkov. Vo vzťahu k žalobkyňou namietaným skutočnostiam súvisiacim so zmluvu o osobnom účte, prvostupňový súd uviedol, že v zmysle čl. 4 bod 4.1, posledná veta Zmluvy „v prípade splácania úveru iných spôsobom ako z účtu vedeného v banke, banka oznámi dlžníkovi číslo úverového účtu, na ktorý má byť úver splácaný“. Žalobkyňa bola, tak ako to vyplýva z čl. 4 bod 4.3 prvej vety predmetnej Zmluvy upovedomená o tom, že úver jej bude poskytnutý na účet uvedený v zmluve o úvere v deň uzavretia zmluvy o úvere, pričom nebola povinná uzatvoriť zmluvu o osobnom účte, na ktorý mal byť úver poskytnutý žalobkyni čerpaný a z ktorého mal byť úver žalovanej splácaný pred uzavretím samotnej zmluvy o úvere práve u žalovanej, ktorá skutočnosť vyplýva okrem iného aj z čl. 2 bod 2.2 predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

1.2. Pokiaľ sa žalobkyňa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia v sume 180,33 eura z dôvodu, že žalovaná si od uzavretia zmluvy o osobnom účte účtovala poplatky za vedenie účtu a iné poplatky, ktoré neboli upravené (dojednané) v Zmluve, prvostupňový súd uviedol, že žalobkyňa tieto skutočnosti žiadnym spôsobom nepreukázala. Plnenia prijaté žalovanou boli plneniami prijatými z platného právneho dôvodu, a to konkrétne zo Zmluvy, resp. zo Zmluvy o osobnom účte a doplnkových službách. Z uvedeného dôvodu okresný súd žalobu aj v tejto časti žalobou uplatneného nároku zamietol bez toho, aby sa bližšie zaoberal argumentáciou žalobkyne vo vzťahu k vzniku bezdôvodného obohatenia. Keďže v konaní nebolo preukázané, že by žalovaná akýmkoľvek spôsobom porušila práva žalobkyne ako spotrebiteľa, prvostupňový súd nepriznal žalobkyni titulom primeraného finančného zadosťučinenia ani sumu 850 eur a žalobný návrh aj v tejto časti zamietol.

1.3. O trovách konania rozhodol podľa ustanovenia § 257 CSP tak, že žalovanej náhradu trov konania voči žalobkyni nepriznal, čo odôvodnil tým, že dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP sú dané s poukazom na sociálnu situáciu žalobkyne, ktorá je od 19. októbra 2021 vedená v evidencii uchádzačov o zamestnanie na ÚPSVaR v Bratislave, pričom jej v období od 19. októbra 2021 do 18. apríla 2022 vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti a tiež vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa nevlastní žiadny hnutelý ani nehnuteľný majetok.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne v časti prvostupňových výrokov I. až III. rozsudkom zo 14. marca 2024 sp. zn. 16CoCsp/31/2023 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a zaviazal žalobkyňu zaplatiť žalovanej náhradu odvolacích trov v rozsahu 100 %.

2.1. Po citovaní na vec sa vzťahujúcich právnych predpisov (body 8. až 18. odôvodnenia odvolacieho rozsudku) sa odvolací súd stotožnil s odôvodnením prvostupňového rozsudku a poukázal na jeho vecnú správnosť (§ 387 ods. 2 CSP). Na zdôraznenie jeho správnosti uviedol, že „žalobkyňa oprela nárok na určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru ... o tvrdenie, že v Zmluve ... absentujú náležitosti vyžadované ust. § 9 ods. 2 písm. l) zákona č. 129/2010 Z. z., že ju žalovaný v zmysle ust. § 4 ods. 1 písm. i) zákona č. 129/2010 Z. z. neinformoval v dostatočnom časovom predstihu pred uzatvorením zmluvy o spotrebiteľskom úvere o poplatkoch za vedenie účtu, na ktorom sa zaznamenávajú platobné operácie a čerpania úveru, a tiež, že žalovaný porušil ust. § 37 ods. 17 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách, a preto je potrebné považovať úver na jej základe poskytnutý podľa ust. § 11 ods. 1 písm. b) a c) citovaného zákona za bezúročný a bez poplatkov. Z obsahu vyššie uvedených ustanovení (§ 9 ods. 2 písm. l) a § 4 ods. 1 písm. i) zákona č. 129/2010 Z. z., § 37 ods. 17 zákona č. 483/2001 Z. z.) ako predpoklad ich aplikovateľnosti na zistený skutkový stav vyplýva požiadavka existencie skutočnosti definovanej „povinnosťou otvorenia účtu“ u poskytovateľa úveru. Žalobkyňa ... pred súdom prvej inštancie argumentovala tým, že povinnosť uzatvoriť zmluvu o osobnom účte u žalovaného ... jej vyplývala z Formulára pre štandardné informácie o spotrebiteľskom úvere dobrá pôžička a z predmetnej

zmluvy o úvere, teda tvrdila, že bola povinná uzatvoriť zmluvu o osobnom úcte, inak by jej žalovaný neposkytol úver. Súd prvej inštancie v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku s odkazom na konkrétne články predmetnej zmluvy o úvere a Formulára pre štandardné informácie o spotrebiteľskom úvere dobrá pôžička (článok 3 bod D Formulára pre štandardné informácie o spotrebiteľskom úvere dobrá pôžička, čl. 4 bod 4.1 posledná veta a čl. 4 bod 4.3 s prihliadnutím na čl. 2 bod 2.2 predmetnej zmluvy o úvere) jasne a zreteľne vysvetlil, prečo nepovažoval uzatvorenie zmluvy o osobnom úcte žalobkyňou ... za povinné a prečo neobstojí tvrdenie žalobkyne, že úver poskytnutý žalobkyni na základe Zmluvy ... je potrebné ... považovať za bezúročný a bez poplatkov ... Keďže z predložených listinných dôkazov nevyplývalo, že by žalobkyňa bola výslovne povinná pred uzatvorením predmetnej zmluvy o úvere zriadiť si osobný úver na základe zmluvy o osobnom úcte a doplnkových službách práve u žalovaného, Zmluva o osobnom úcte a doplnkových službách ako od predmetnej zmluvy o úvere nezávislý právny vzťah podlieha právnej úprave zmluvy o bežnom úcte obsiahnutej v ust. § 715 a nasl. Obchodného zákonníka, a teda nebol daný dôvod, aby poplatky za vedenie účtu boli uvedené v čl. 3 bod 3.1 Zmluvy ... Z obsahu samotnej zmluvy o osobnom úcte a doplnkových službách zo dňa 20. 01. 2020 vyplýva, že predmetom zmluvy o osobnom úcte je zriadenie a vedenie účtu so zvoleným balíkom služieb „užitočný účet“, v rozsahu ktorého je klient (žalobkyňa) povinná zaplatiť banke poplatky vymedzené v Sadzobníku poplatkov. Sumu uhradených poplatkov vo výške 180,33 eura preto nemožno považovať za bezdôvodné obohatenie, na vydanie ktorého vznikol žalobkyni voči žalovanému nárok, preto súd prvej inštancie správne rozhodol, keď žalobu aj v tejto časti žalobou uplatneného nároku zamietol. ... v súvislosti s nárokom na zaplatenie primeraného finančného zadostučinenia ... poukazuje ... na ust. § 3 ods. 5, posledná veta zákona č. 250/2007 Z. z., podľa znenia ktorého je priznanie nároku na primerané finančné zadostučinenie podmienené úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti, k čomu v danom prípade zo strany žalobkyne nedošlo. Keďže neboli splnené podmienky na záver o bezpoplatkovosti a bezúročnosti predmetného úveru, nevznikol žalobkyni ani nárok na zaplatenie primeraného finančného zadostučinenia, čo znamená, že súd prvej inštancie správne rozhodol, keď žalobu v časti o zaplatenie primeraného finančného zadostučinenia zamietol.", uzavrel odvolací súd.

2.2. „O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP a ust. § 262 ods. 2 CSP tak, že žalobkyňa je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % ... Na rozdiel od rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý na rozhodnutie o trovách konania aplikoval ust. § 257 CSP (proti ktorému rozhodnutiu súdu prvej inštancie v časti trov konania sa žalovaný neodvolal, preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie aj vo výroku IV., t. j. v časti trov prvoinštančného konania potvrdil), odvolací súd vychádzajúc zo skutočnosti, že žalobkyňa nepreukázala, že by sa okolnosti jej nepriaznivej sociálnej situácie vzťahovali aj na odvolacie konanie (žalobkyňa bola podľa odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie v časti týkajúcej sa trov konania od 19. 10. 2021 vedená na ÚPSVaR Bratislava v evidencii uchádzačov o zamestnanie a v období od 19. 10. 2021 do 18. 04. 2022 jej vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti) dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na aplikáciu ust. § 257 CSP vo vzťahu k rozhodnutiu o trovách odvolacieho konania, pričom len samotnú skutočnosť, že žalobkyňa je nemajetná, odvolací súd vzhľadom na rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít (napr. uznesenie NS SR sp. zn. 2Cdo/102/2017) nepovažoval za dôvod hodný osobitného zreteľa, odôvodňujúci aplikáciu ust. § 257 CSP na rozhodnutie o trovách odvolacieho konania.".

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, a to podľa § 420 písm. f/ CSP. Po opise priebehu konania v podstate zopakovala jej predsúdne tvrdenia a argumentáciu, polemizovala so závermi nižších súdov a navrhla obe rozhodnutia nižších súdov zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. V podstatnom namietala, že nižšie súdy „nepostupovali procesne správne v zmysle ustanovenia § 295 CSP ... záver rozsudku krajského súdu ... v časti výroku o nepovinnom uzatvorení osobného účtu je vnútorne rozporný ... a ako taký jeho záver je extrémne rozporný s princípmi spravodlivosti ...". S poukazom na rozhodnutia ústavného súdu (II. ÚS 157/2019 a III. ÚS 623/2017) poukázala na arbitrárnosť a zjavnú neodôvodnenosť riešenia právnej otázky, či otvorenie osobného účtu bolo povinné alebo dobrovoľné. V súvislosti s rozhodnutím odvolacieho súdu o trovách odvolacieho konania namietala nesprávny výklad a nedostatočné odôvodnenie ustanovenia § 257 CSP, ignorovanie § 193 CSP. Uviedla, že prvostupňový súd „s poukazom na sociálnu situáciu žalobkyne, ktorá je od 19. 10. 2021 vedená v evidencii uchádzačov o

zamestnanie ÚPSVáR Bratislava, pričom jej vznikol v období od 19. 10. 2021 do 18.04.2022 nárok na dávku v nezamestnanosti, taktiež aj vzhľadom na skutočnosť, že nevlastní žiadny hnutel'ny, ani nehnuteľný majetok" žalovanej ich náhradu s poukazom na ustanovenie § 257 CSP nepriznal. „Krajský súd vo veci rozhodovania v časti o náhrade trov konania, odmietol ... sa oboznámiť so skutkovým stavom sociálnych pomerov existencie dôvodov hodné osobitného zreteľa dovolateľky podľa § 257 CSP, najmä z podaného Návrhu žalobkyne zo dňa 04. 04. 2022 ... ak krajsky súd neakceptoval Návrh žalobkyne o prejednaní náhrady trov konania v zmysle § 257 CSP zo dňa 04. 04. 2022, pretože nepreukázala, že by sa okolnosti jej nepriaznivej sociálnej situácie vzťahovali aj na odvolacie konanie, mal dať v zmysle podstaty princípu kontradiktórnosti sporového konania, priestor stranám sporu na vyjadrenie k aplikácii § 257 CSP ... Judikatúra i aplikačná prax zdôrazňuje, že ak použitie moderačného práva navrhne niektorá zo strán sporu, súd musí umožniť protistrane, aby sa k tomu vyjadrila. Súd je v prípade použitia § 257 CSP povinný vytvoriť procesný priestor umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k jeho použitiu. Teda odvolací súd neumožnil stranám sporu zaujať stanovisko k aplikácii § 257 CSP ... napadnutý rozsudok krajského súdu nie je vo vzťahu k aplikácii § 257 CSP zákonne odôvodnený". V neposlednom rade v súvislosti s aplikáciou § 257 CSP poukázala na odlišnú súdnu prax ústavného súdu a odvolacích súdov.

4. Žalovaná v stanovisku k dovolaniu žalobkyne navrhla, aby ho dovolací súd odmietol resp. zamietol a priznal jej náhradu dovolacích trov. V podstatnom poukázala na správne právne závery odvolacieho súdu. Ďalej uviedla, že zo strany nižších súdov nebolo potrebné vykonať ďalšie dokazovanie a žalobkyňa ani nepreukázala že by existovali dôvody na aplikáciu § 257 CSP.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd" alebo „dovolací súd") ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je v časti (o odvolacích trovách) dôvodné a vo zvyšku je potrebné ho odmietnuť.

6. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (písm. a), ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu (písm. b), strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník (písm. c), v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie (písm. d), rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (písm. e), alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (písm. f).

6.1. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

6.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, či v konaní došlo k ňou tvrdeným vadám zmätočností (bod 3).

7. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť

nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

Dovolanie proti výroku II. odvolacieho rozhodnutia

8. Žalobkyňa v rámci podaného dovolania (tiež) vytýkala odvolaciemu súdu, že pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania sa odmietol oboznámiť s jej sociálnymi pomermi ako dôvodmi hodnými osobitného zreteľa podľa § 257 CSP, že nedal priestor stranám sporu na vyjadrenie k aplikácii § 257 CSP, že neumožnil strane sporu, aby sa k tomu vyjadrila, pričom bol povinný vytvoriť procesný priestor umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k použitiu § 257 CSP (bod 3.).

9. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

9.1. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy.

9.2. Citované ustanovenie je odrazom princípu predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, ktorý tvorí súčasť princípu právnej istoty a práva na spravodlivý proces. Jeho účelom je zabrániť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí odvolacími súdmi, t. j. „prekvapeniu“ účastníkov konania v prípade možného iného právneho posúdenia veci odvolacím súdom bez toho, aby im bolo umožnené vyjadriť sa k použitiu iného ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce (I. ÚS 736/2016). Predvídateľnosť súdnych rozhodnutí sa prejavuje v tom, že odvolací súd v prípade meritórneho rozhodnutia o odvolaní ešte pred vyhlásením rozhodnutia oboznámi sporové strany so svojím v konaní ešte nevysloveným právnym názorom, ktorý je odlišný od právneho názoru uvedeného v rozhodnutí súdu prvej inštancie, a vytvorí stranám priestor, aby mohli k tomuto právnemu názoru zaujať stanovisko.

10. Z obsahu spisu najvyšší súd zistil, že žalobkyňa ešte v priebehu prvostupňového konania (pre prípad neúspechu v konaní) požiadala súd „o prejednanie náhrady trov konania v zmysle § 257 CSP“, ktorý návrh podložila písomnými podkladmi. Prvostupňový súd tento uvedené skutočnosti zohľadnil a žalovanej náhradu trov konania voči žalobkyňi nepriznal (výrok IV.), čo odôvodnil tým, že dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP sú dané s poukazom na sociálnu situáciu žalobkyne, ktorá je od 19. októbra 2021 vedená v evidencii uchádzačov o zamestnanie na ÚPSVaR v Bratislave, pričom jej v období od 19. októbra 2021 do 18. apríla 2022 vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti a tiež vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa nevladá žiadny hnutelný ani nehnuteľný majetok (bod 1.3.). Uvedený návrh žalobkyňa predniesla aj v rámci odvolacieho konania (pozri bod 4. in fine odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia, pozn.). Následne odvolací súd potvrdil prvostupňový rozsudok („aj vo výroku IV., t. j. v časti trov prvoinštančného konania“ - bod 22. odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia) a zaviazal žalobkyňu k náhrade odvolacích trov dôvodiac, že žalobkyňa nepreukázala okolnosti jej nepriaznivej sociálnej situácie aktuálne v rámci odvolacieho konania, pričom (iba) jej nemajetnosť nepovažoval za dôvod odôvodňujúci aplikáciu § 257 CSP.

11. Podľa názoru najvyššieho súdu právne závery - neakceptujúce pri trovách konania ustanovenie § 257 CSP (z ktorého vychádzal prvostupňový súd) - odvolací súd prijal v rozpore s procesnými ustanoveniami § 382 až 385 CSP, keď súc viazaný skutkovým stavom zisteným prvostupňovým súdom nezopakoval alebo nedoplnil dokazovanie, nenariadil pojednávanie či si nespĺnil svoju manudukčnú

povinnosť. Podľa názoru najvyššieho súdu za situácie, ak žalobkyňa v konaní opakovane zdôvodňovala potrebu aplikácie § 257 CSP (v jej prospech) a prvostupňový súd tento návrh akceptoval, bolo povinnosťou odvolacieho súdu, ak sa chcel odchyliť od právneho záveru prvostupňového súdu, dať možnosť vyjadriť sa k inému právnemu posúdeniu trov odvolacieho konania stranám sporu (predovšetkým žalobkyňi), a nie iba stroho konštatovať, že „žalobkyňa nepreukázala, že by sa okolnosti jej nepriaznivej sociálnej situácie vzťahovali aj na odvolacie konanie“; uvedené platí o to viac, ak sa jedná o spotrebiteľský spor podliehajúci osobitným procesným postupom (§ 290 a nasl. CSP).

12. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd v zmysle § 449 a § 450 CSP zrušil výrok II. napadnutého odvolacieho rozsudku a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

13. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie (jeho časť) a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

Dovolanie proti výroku I. odvolacieho rozhodnutia

14. Žalobkyňa v rámci podaného dovolania tiež namietala arbitrárnosť, zjavnú neodôvodnenosť a vnútornú rozpornosť odvolacieho rozhodnutia vo veci samej. Poukázala na to, že nižšie súdy nepostupovali podľa § 295 CSP (bod 3.).

15. Dovolací súd už na tomto mieste považuje za potrebné uviesť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly má síce dovolací súd možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd takéto vady v prejednávanej veci nezistil (viď nižšie).

16. Podľa názoru vec prejednávajúceho dovolacieho senátu i keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia resp. arbitrárnosť je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej veci o taký prípad nešlo. Dovoláním napádaný rozsudok totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i rozhodujúce skutočnosti, na základe ktorých vyvodil svoje právne závery vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Odôvodnenie obidvoch rozsudkov zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj ich všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia oboch rozhodnutí vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Argumentácia obidvoch súdov je

koherentná a ich rozhodnutia konzistentné, zvolené premisy aj závery, ku ktorým na ich základe súdy dospeli, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. V rozsahu namietaných dovolacích výhrad kľúčovým v okolnostiach posudzovanej veci bolo zistenie, či zmluva o osobnom účte bola povinnou náležitou zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Od tohto zistenia sa potom odvíjala aj prípadná bezúročnosť a bezpoplatkovosť žalobkyni poskytnutého úveru, či existencia bezdôvodného obohatenia alebo primeraného finančného zadost'učinenia. Odvolací súd citujúc na vec sa vzťahujúce právne predpisy účinné v rozhodnom čase (§ 4 ods. 1 písm. i), § 9 ods. 2 písm. l), § 11 ods. 1 písm. b), c) a f) zákona č. 129/2010 Z.z., § 37 ods. 17 zákona č. 483/2001 Z.z., § 708 ods. 1 a 2, § 710, § 711 ods. 11, § 715 ods. 1 a 2 ObZ a § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z.) poukázal na nosné závery prvostupňového súdu, pre ktoré uzatvorenie zmluvy o osobnom účte nebolo možné považovať za povinné. Toto vyplývalo z obsahu konkrétnych článkov Zmluvy a Formulára pre štandardné informácie o spotrebiteľskom úvere dobrá pôžička (článok 3 bod D Formulára pre štandardné informácie o spotrebiteľskom úvere dobrá pôžička, čl. 4 bod 4.1 posledná veta a čl. 4 bod 4.3 s prihladnutím na čl. 2 bod 2.2 predmetnej Zmluvy). Keďže z predložených listinných dôkazov nevyplývalo, že by žalobkyňa bola výslovne povinná pred uzavretím predmetnej Zmluvy zriadiť si osobný účet práve u žalovanej, zmluva o osobnom účte ako od predmetnej zmluvy o úvere nezávislý právny vzťah podliehal právnej úprave zmluvy o bežnom účte obsiahnutej v ust. § 715 a nasl. ObZ, a teda nebol daný dôvod, aby poplatky za vedenie účtu boli uvedené v čl. 3 bod 3.1 Zmluvy. V neposlednom rade bol najvyšší súd dovolacími dôvodmi a zisteným skutkovým stavom viazaný (§ 440 a § 442 CSP). Vyslovené právne závery v kontexte so zisteným skutkovým stavom nemožno považovať za celkom zjavne neodôvodnené resp. právne nekonformné. Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací (prvostupňový) súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom.

17. Pokiaľ žalobkyňa všeobecne poukazovala na povinnosť nižších súdov postupovať v jej prípade podľa § 295 CSP, tam uvedená povinnosť obstarávania a vykonávania dôkazov z úradnej povinnosti znamená, že podľa tohto ustanovenia môže súd vykonať aj tie dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci; súd aj bez návrhu obstará alebo zabezpečí taký dôkaz. Na strane druhej z tohto ustanovenia nevyplýva, že súd musí vykonávať ďalšie dokazovanie až dovtedy, kým „nenájde“ dôkaz podporujúci tvrdenie spotrebiteľa v spore. Takýto výklad úradnej povinnosti súdu celkom zrejme nevyplýva z ustanovenia § 295 CSP a navyše by nebol ani ústavne konformný. V tomto ohľade potom nižšie súdy nemohli porušiť ustanovenie § 295 CSP, ak v rámci zisťovania skutočného stavu, dokazovania a jeho vyhodnotenia (najmä relevantných listinných dokladov) dospeli k záveru, že žalobkyňa nebola povinná zmluvu o osobnom účte so žalovanou uzavrieť.

18. V neposlednom rade najvyšší súd uvádza, že sama polemika dovolateľky s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériám zmatocností uvedených v ustanovení § 420 písm. f) CSP. Pokiaľ dovolateľka v rámci dovolania podľa § 420 písm. f) CSP prípadne namietala (aj) nesprávne právne posúdenie veci, treba uviesť, že nesprávne právne posúdenie veci v zásade nezakladá vadu zmatocnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, resp. prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia.

19. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa v tejto časti dovolania neopodstatnene namietala, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Prípustnosť jeho dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplýva.

20. Najvyšší súd preto dovolanie žalobkyne podľa § 420 písm. f) CSP odmietol v tejto časti podľa § 447 písm. c) CSP.

21. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.